

HANKINTAOIKAISUVAATIMUS

Toimitettu sähköpostitse osoitteeseen: helsinki.kirjaamo@hel.fi

I. TUNNISTETIEDOT

Asia

Hankintaoikaisuvaatimus julkisia hankintoja koskevan lain soveltamiseen kuuluvassa hankinta-asiassa

Valittaja ja yhteyshenkilö

Mehiläinen Oy ("**Mehiläinen**")
Y-tunnus: 1927556-5
Pohjoinen Hesperiankatu 17 C
00260 Helsinki

Hankintayksikkö

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala ("**Hankintayksikkö**")
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva hankintapäätös

Helsingin kaupungin (sosiaali- ja terveystoimiala) perhe- ja sosiaalipalvelujen johtajan Maarit Sulavuoren päätös 58 § (HEL 2022-002527 T 02 08 02 00) siltä osin kuin päätös koskee osa-aluetta: suomenkielinen paripsykoterapiapalvelu (päätöksen kohta 5.).

Tiedoksisaanti

Hankintapäätös on toimitettu sähköpostitse Mehiläiselle 16.9.2022, jolloin tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen (liite 1).

II. VAATIMUKSET

Mehiläinen vaatii, että Hankintayksikkö:

- 1) kumoaa valituksenalaisen päätöksen koskien osa-aluetta: *5. Paripsykoterapiapalvelut / suomenkielinen*; ja
- 2) korjaa virheellisen menettelynsä siten, että Hankintayksikkö arvioi tarjoukset sekä kapasiteettitarpeen täyttymisen uudelleen huomioiden erityisesti tarjouksissa annettujen

tietojen oikeellisuuden sulkien tarvittaessa virheellisiä tietoja sisältävät tarjoukset pois tarjouskilpailusta ja pyytäen tarjoajilta tarvittaessa lisäselvitystä.

III. VAATIMUSTEN PERUSTEET

Vaatimusten taustaa

Hankintayksikkö on 4.7.2022 päivätyllä tarjouspyynnöllä (HEL 2022-002527) pyytänyt tarjouksia muun muassa suomenkielisistä paripsykoterapiapalveluista (liite 2).

Hankintayksikkö sai suomenkielisistä paripsykoterapiapalveluista määräaikaan mennessä viisi tarjousta. Hankintayksikkö valitsi puitejärjestelyyn etusijajärjestyksessä palveluntuottajat seuraavasti: 1. Neljä Astetta Oy; 2. Mielipalvelut Oy; ja 3. Terapiatalo Noste Oy. Tarjouksen tehneitä Kuuleva Oy:tä ja Mehiläistä ei valittu puitejärjestelyyn.

Tarjouspyynnön mukaan Hankintayksikkö pisteyttää tarjoajat kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella.

Tarjouspyynnössä on pyydetty tarjoajia arvioimaan ja ilmoittamaan kappalemäärä siitä, kuinka monta pariterapiajaksoa tarjoaja pystyy tuottamaan keväällä 2023 ja vuonna 2024. Tarjouksen liitteenä olevan paripsykoterapian palvelukuvauksen mukaisesti yksi pariterapiajakso sisältää enintään seitsemän¹ paritapaamista, joista jokainen tapaaminen on 90 minuutin pituinen.

Tarjouspyynnön mukaan ”*Tilaaaja arvioi palvelutarpeen täyttymistä tarjoajien antamien kapasiteettiarvioiden perusteella.*”

Hankintapäätöksen liitteenä olevan vertailutaulukon mukaisesti tarjoajat ovat ilmoittaneet kapasiteettinsa vuodelle 2024 seuraavasti:

5 Paripsykoterapiapalvelut / suomenkielinen					
	Palveluntuottaja	Paripsykoterapiakerta (90 min) lähi- tai etävastaano	Yhteispistee t (max 100)	Ilmoitettu kapasiteet ti vuodelle 2024	Valittu/ei valittu puitejärjes telyyn
1.	Neljä Astetta Oy	112,50 €	100,0000	120	VALITTU
2.	Mielipalvelut Oy	149,00 €	75,50336	70	VALITTU
3.	Terapiatalo Noste Oy	151,40 €	74,30647	6000	VALITTU
4.	Kuuleva Oy	175,00 €	64,28571	50	EI VALITTU
5.	Mehiläinen Oy	179,89 €	62,53822	74	EI VALITTU

Vertailutaulukosta ilmenevällä tavalla kolmantena puitejärjestelyyn valittu tarjoaja Terapiatalo Noste Oy on ilmoittanut kapasiteetikseen vuodelle 2024 yhteensä 6 000 pariterapiajaksoa. Ilmoitettu määrä on 50 kertainen verrattuna seuraavaksi eniten ilmoitettuun kapasiteettiin ja noin 81 kertainen verrattuna Mehiläisen ilmoittamaan kapasiteettiin.

Terapiatalo Noste Oy:n ilmoittama 6 000 pariterapiajakson määrä tarkoittaisi kykyä tarjota vuonna 2024 yhteensä 42 000² pariterapiatapaamista, joista jokainen olisi 90 minuutin

¹ Mehiläisen kokemuksen ja arvion mukaisesti yksi pariterapiajakso sisältää keskimäärin 5–7 paritapaamista.

² Tarjouspyynnön liitteenä olevan palvelukuvauksen mukaisesti paripsykoterapiaprosessi sisältää yhteensä max 7 paritapaamista (6000 x 7 = 42 000).

pitäinen. Tämä tarkoittaisi mahdollisuutta tarjota yhteensä 63 000 pariopsykoterapiatuntia vuodessa.

Tarjouspyynnön liitteenä olevan pariopsykoterapian palvelukuvauksen mukaisesti pariterapiatapaamiset voivat olla lähitapaamisia tai etävastaanottoja asiakkaan tarpeen mukaan. Vastaanottojen tulee tapahtua pääkaupunkiseudulla.

Terapiatalo Noste Oy:n internetsivujen³ mukaan yhtiöllä on yhteensä 44 pari- ja perheterapeutiksi ilmoitettua terapeuttia. Näistä terapeuteista kuuden osalta on ilmoitettu ”*Ei uusia asiakkaita. Ajanvaraus vain vanhoille asiakkaille*”. Terapeuteista ainoastaan 20 pitää vastaanottoaan pääkaupunkiseudulla.

Huomioiden Terapiatalo Noste Oy:n terapeuttien määrä, ilmoitettu 6 000 pariopsykoterapiajakson kapasiteetti ei ole nykyisellä henkilöstömäärällä uskottavasti toteutettavissa. Kun huomioidaan, että suuri osa Terapiatalo Noste Oy:n pari- ja perheterapeutista ei ota uusia asiakkaita eikä pidä vastaanottoa pääkaupunkiseudulla, ilmoitettu 6 000 pariopsykoterapiajakson määrä ei ole Mehiläisen käsityksen mukaan mahdollinen.

Terapiatalo Noste Oy:n ilmoittaman kapasiteetin mahdollistaminen vuonna 2024 edellyttäisi erittäin merkittävää henkilöstön lisäystä. Tällainen kasvu olisi jo lähtökohtaisesti epäuskottavaa, mutta huomioiden markkinoilla olevan pulan psykoterapeuteista, Mehiläisen arvion mukaan ilmoitetun kapasiteetin saavuttaminen vuoteen 2024 mennessä ei ole todellisuudessa mahdollista.

Hankintamenettelystä

Tarjouspyynnön mukaisesti tarjousten valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus. Puitejärjestelyyn valitaan tarjousten kokonaistaloudellisessa edullisuusjärjestyksessä 3–15 palveluntuottajaa/osa-alue siten, että palvelulle arvioitu kapasiteettitarve tulee täytetyksi. Valinta palveluntuottajien lopullisesta määrästä tehdään osa-alueittain huomioiden palvelulle arvioitu kapasiteettitarve sekä asiakaskunnan erityistarpeet.

Kyseinen hankintamenettely tarkoittaa sitä, että puitejärjestelyyn valitaan vähintään kolme tarjousta, jonka jälkeen tarjouksia hyväksytään vain, mikäli Hankintayksikkö arvioi, ettei valitut kolme tarjousta täytä kapasiteettitarvetta. Toisin sanoen kolmen hinnaltaan edullisimman tarjouksen osalta valintaperusteena ei ole tarjoajien ilmoittama arvioitu kapasiteetti, mutta ilmoitetuilla kapasiteettiarvioilla on olennainen vaikutus muiden tarjoajien asemaan.

Vaatimusten oikeudelliset perusteet

Päätöksen jälkeen esille tullut tieto vaikuttaa hankintapäätökseen

Edellä kuvatulla tavalla kolmantena puitejärjestelyyn valitun Terapiatalo Noste Oy:n tarjouksessa esittämä arvio kapasiteetistaan vuonna 2024 on vähintään 50 kertaa muiden tarjoajien ilmoittamaa kapasiteettiarviota suurempi. Huomioiden Terapiatalo Noste Oy:n nykyinen kapasiteetti, ilmoituksessa esitetty kapasiteetti vaikuttaa kirjoitusvirheeltä. Mehiläinen kiinnittää Hankintayksikön huomiota julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (jäljempänä hankintalaki) 132 §:n mukaiseen Hankintayksikön mahdollisuuteen ratkaista asia uudelleen, jos asiaan on tullut sellaista uutta

³ <https://terapiatalonoste.fi/nosteen-terapeutit-ja-kaikki-asiiantuntijat/?palvelu=Pari-%20ja%20perheterapeutit>, tiedot otettu sivuilta 27.9.2022.

tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin.

Tarjousten arvioinnissa tulee huomioida saatavuuteen ja kattavuuteen liittyvät tekijät

Hankintalain 108 §:n 2 momentin mukaisesti hankintayksikön on sosiaali- ja terveystalouden hankinnassa otettava huomioon muun muassa palvelujen saatavuuteen ja kattavuuteen liittyvät tekijät.

Mikäli tarjoajien ilmoittamia arvioituja kapasiteettimääriä ja niiden täyttämisen todellisia mahdollisuuksia ei arvioida objektiivisesti, kapasiteettitarpeen (palvelun tulevaa saatavuutta) täyttymistä ei hankintalain edellyttämällä tavalla oteta tosiasiallisesti huomioon. Tällainen lain soveltamisessa tapahtunut virhe edellyttää Mehiläisen vaatimuksen mukaisesti virheellisen päätöksen poistamista ja asian ratkaisemista uudelleen.

Tarjousten arvioinnissa on rikottu yhdenvertaista kohtelua

Kuten edellä hankintamenettelystä todetaan, muiden kuin kolmen edullisimman hinnan ilmoittaneiden tarjoajien osalta ilmoitettu kapasiteetti toimii tosiasiallisesti valintaperusteena. Jotta hankintalain 3 §:n mukainen tasapuolinen kohtelu sekä 113 §:n mukainen edellytys vertailukelpoisista tarjouksista toteutuu, tulee tarjoajien ilmoittamien kapasiteettimäärien oikeellisuuden varmistamisessa noudattaa erityistä harkintaa.

Hankintalain esitöiden⁴ mukaan hankintayksikön on ”-- asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten Vaatimuksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-448/01, EVN Wienstrom (EU:C:2003:651), jonka mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukkaa se, jos hankintaviranomainen määrää sopimuskäytäntöperusteesta eli vertailuperusteesta ilmoittaen, ettei se voi tarkistaa eikä kykene tarkistamaan tarjoajien antamien tietojen paikkansapitävyyttä. Ratkaisun mukaan tällaisella perusteella ei taata hankintamenettelyn avoimuutta eikä objektiivisuutta.”

Mikäli tarjouksissa ilmoitettujen kapasiteettimäärien oikeellisuutta ei tarkisteta ja varmisteta, voi tarjoaja antaa tarkoituksella totuudenvastaisen ylisuuren kapasiteettimäärän. Näin toimimalla tarjoaja voi tosiasiallisesti sulkea muiden tarjoajien tarjoukset puitejärjestelyn ulkopuolella ja estää siten todellisen kilpailun. Virheellisesti toimiva tarjoaja saisi tällöin perusteetonta etua oikeat tiedot ilmoittaneiden tarjoajien kustannuksella. Tällaisen toiminnan mahdollistaminen on vastoin tasapuolisen kohtelun periaatetta; tarjouspyyntöön oikeat tiedot antaneet tarjoajat ovat joutuneet tarjousten valinnassa huonompaan asemaan.

Mikäli Hankintayksikön tarkoitus on ollut, että tarjouksessa voi esittää vähintäänkin hyvin spekulatiivisia kapasiteettiarvioita, tarjouspyyntö on ollut tämän osalta epäselvä ja hankintapäätös tulisi arvioida uudelleen myös tästä syystä.

Poikkeuksellisen alhainen tarjous tulee hylätä

Hankintalain 96 §:n mukaisesti Hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta.

Ottaen huomioon psykoterapeuttien saatavuuden haasteellisuus Terapiatalo Noste Oy:n tarjousta ilmoitetulla poikkeuksellisen suurella kapasiteetilla tulisi Mehiläisen näkemyksen mukaan arvioida hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisena tarjouksena. Tälläkin perusteella

⁴ HE 108/2016 vp, s. 203.

Terapiatalo Noste Oy:ltä olisi tullut pyytää lisäselvitystä ilmoittamastaan poikkeuksellisen suuresta kapasiteetista.

Epäselvien tietojen paikkansapitävyys tulee tosiasiallisesti tarkistaa

Hankintalain 93 §:n 5 momentin mukaisesti epäselvissä tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys. Lain esitöissä todetaan seuraavaa: ”-- epäselvissä tapauksissa, joissa hankintayksiköllä on syytä epäillä kirjallisessa tarjousaineistossa olevan tiedon paikkansapitävyyttä, hankintayksikön olisi myös tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.”⁵

Kun kynnys lisäselvitykselle on syytä epäillä, tulee tarjoajalta pyytää selvitystä, mikäli hankintamenettelyssä tulee esille seikkoja, jotka antavat aiheutta epäillä tietojen oikeellisuutta.

Kun Terapiatalo Noste Oy:n ilmoittama kapasiteetti on ollut vähintään 50 kertainen verrattuna muiden tarjoajien ilmoittamaan kapasiteettiin, on objektiivisesti arvioiden syytä epäillä Terapiatalo Noste Oy:n ilmoittaman tiedon todenmukaisuutta.

Arvioitava harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden soveltumista

Hankintalain 81 §:n 1 momentin 10) kohdan mukaisesti hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan, joka on syyllistynyt olennaisesti väärin tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tässä luvussa tarkoitettuja tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen.

Mehiläinen katsoo, että edellä esitetyt perusteet huomioon ottaen ja pyydettyään mahdollisesti lisäselvityksiä, Hankintayksiköllä olisi perusteita harkita Terapiatalo Noste Oy:n poissulkemista mainitun harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen perusteella.

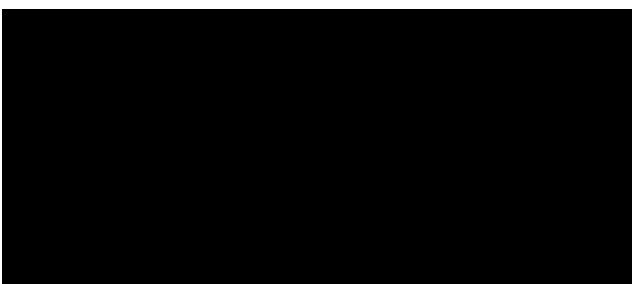
IV. JOHTOPÄÄTÖKSET

Hankintapäätös ei ole suomenkielisen paripsykoterapian osalta ollut hankintalain mukainen, sillä Hankintayksikkö on valinnut puitesopimukseen Terapiatalo Noste Oy:n tarjouksen, jossa vuoden 2024 kapasiteetiksi on ilmoitettu määrä, joka on objektiivisesti arvioiden virheellinen. Hyväksymällä kolmanneksi puitesopimukseen Terapiatalo Noste Oy:n virheellisen tarjouksen Mehiläisen tarjous ei ole voinut tulla hyväksytyksi, sillä tarjouspyynnön kapasiteettitarve on täyttynyt.

Edellä esitetyin perustein Hankintayksikön tulee arvioida hankintapäätös uudelleen ja valita puitesopimukseen tarjoajat todellisten ja objektiivisesti arvioiden mahdollisten kapasiteettimäärien mukaan.

Liitteet

Liite 1	Hankintapäätös liitteineen
Liite 2	Tarjouspyyntö (HEL 2022-002527) liitteineen

⁵ HE 108/2016 vp, s. 203.